

Una fita per a la salut pediàtrica: el nou protocol *Créixer amb Salut*

Anna Gatell¹, Ramon Capdevila²

¹ Presidència, ² Vicepresidència de l'Àrea Professional. Societat Catalana de Pediatria

El passat dia 21 de gener, a la seu del Col·legi Oficial de Metges de Barcelona, la Societat Catalana de Pediatria va participar amb il·lusió i satisfacció en la presentació del nou *Protocol d'activitats preventives i de promoció de la salut a l'edat pediàtrica. Créixer amb Salut*. Es tracta d'un document fruit de l'intens treball col·laboratiu entre professionals de diferents àmbits de la salut infantil i juvenil. Aquest protocol representa una actualització fonamental en l'enfocament, ja que integra els coneixements més recents amb el suport de l'evidència científica, per donar resposta als reptes actuals de la pediatria.

Es tracta d'una actualització necessària i adaptada al context actual.

La infància i l'adolescència són etapes crítiques en el desenvolupament de les persones. Així doncs, la prevenció i la promoció de la salut en l'edat pediàtrica són fonamentals per afavorir un desenvolupament saludable i reduir el risc de problemes de salut en l'edat adulta. Aquest nou protocol s'ha desenvolupat amb una perspectiva salutogènica, posant l'èmfasi en els determinants socials de la salut i en els contextos individuals i col·lectius que influeixen en el benestar dels infants i els adolescents.

Els darrers anys han emergit nous desafiaments socials i sanitaris que han requerit la revisió i l'ampliació de capítols clau del nou protocol, com ara el neurodesenvolupament, la salut mental, la salut mediambiental, la detecció de malalties cardiovasculars amb risc de mort sobtada, l'impacte de les tecnologies digitals, la prevenció de l'obesitat i la violència infantil, i un apartat d'aspectes ètics i legals, entre d'altres. En l'àmbit de la lactància materna i la criança positiva es donen eines i estratègies per acompanyar famílies i infants per establir un vincle segur.

Aquest enfocament reflecteix el compromís d'adaptar les intervencions pediàtriques a les necessitats canviants de la població.

El protocol incorpora una sèrie d'eixos transversals en les visites pediàtriques, amb l'objectiu de garantir una atenció més integral i ajustada a la realitat dels infants i els adolescents. Aquests eixos tenen en compte no només els aspectes biomèdics, sinó també els determinants socials i individuals que influeixen en la salut.

Els principals eixos transversals que es reflecteixen en el protocol són els següents:

- **Salut comunitària.** Els determinants socials tenen un pes fonamental en la salut infantil (80%), mentre que el sistema sanitari en condiciona aproximadament el 20%. Per aquest motiu, el protocol incorpora la perspectiva de la prescripció social, promovent l'ús dels recursos comunitaris per millorar la salut dels infants i els adolescents.
- **Interseccionalitat.** L'atenció pediàtrica ha d'incloure la diversitat de trajectòries vitals, i considerar factors com la classe social, el gènere, l'origen, les capacitats, l'edat o l'orientació sexual. Aquest enfocament permet situar l'infant al centre de l'atenció, respectant-ne els valors i les necessitats específiques.
- **Vulnerabilitat.** És essencial que els equips pediàtrics identifiquin situacions de vulnerabilitat per garantir una intervenció adequada. Això implica una valoració integral de la salut, l'entorn familiar, la situació socioeconòmica i el context escolar, així com la coordinació amb el treball social per oferir un suport més efectiu.
- **Cronicitat.** La detecció precoç d'infants i adolescents amb malalties cròniques permet establir circuits d'atenció personalitzada. El protocol inclou la classificació com a **Pacient crònic complex pediàtric (PCCP)**

o **Model d'atenció a la cronicitat avançada pediàtrica (MACAP)**, i promou una atenció integral des de l'atenció primària. Això inclou el seguiment continuat, l'atenció domiciliària, l'elaboració del **Pla d'intervenció individual i compartit (PIIC)** i la coordinació entre professionals mitjançant la història clínica compartida de Catalunya (HC3). També es preveu la transició a l'etapa adulta, garantint un acompanyament flexible i adaptat tant a l'infant com a la seva família.

Aquest enfocament multidimensional enforteix el paper de la pediatria en la promoció de la salut i la prevenció de malalties, i assegura una atenció equitativa i de qualitat per a tots els infants i els adolescents.

Aquest protocol és el resultat d'una col·laboració estreta entre l'Agència de Salut Pública de Catalunya, adscrita al Departament de Salut, i diferents societats científiques, amb una dedicació especial de la Societat Catalana de Pediatria i l'Associació Catalana d'Infermeria Pediàtrica. La participació dels grups de treball de la nostra Societat ha estat clau per garantir una perspectiva basada en l'evidència científica i ajustada a la realitat dels i les professionals.

El protocol *Créixer amb Salut* incorpora les següents novetats importants:

- **Noves visites.** Incorpora quatre noves visites: als 0-7 dies, als 3 anys, als 10 anys i als 12 anys.
- **Neurodesenvolupament.** Aquest capítol, una de les grans incorporacions del nou protocol, s'enfoca en la detecció precoç i l'abordatge integral dels trastorns del neurodesenvolupament (TND). La incorporació d'una taula molt detallada per a la valoració de les fites del neurodesenvolupament fins a l'edat dels 6 anys, l'avaluació dels factors de risc que cal tenir en compte i els senyals d'alerta, donaran una visió global de les alteracions del neurodesenvolupament i la possible orientació diagnòstica. Atès que la prevalença dels TND és molt elevada, una intervenció precoç adequada millora el pronòstic i la qualitat de vida dels infants i les seves famílies. El protocol ofereix guies clares per a l'avaluació i el seguiment d'aquests infants, posant l'èmfasi en la coordinació entre pediatres i altres professionals especialitzats. Es proposa fer cribratge del trastorn de l'espectre autista (TEA) a tots els infants de 18 mesos a 2 anys, a qui, a banda del seguiment en el neurodesenvolupament i la detecció de senyals d'alerta, se'ls administrarà el qüestionari M-CHAT R/F. Per a la detecció precoç de la dislèxia utilitzarem als 6 i als 8 anys el qüestionari Prodiscat Pediàtric. Per a la detecció primerenca dels trastorns del llenguatge es proposen unes preguntes clau des dels 9 mesos fins als 3 anys. Pel que fa a altres trastorns, com el trastorn per dèficit d'atenció amb hiperactivitat (TDAH), el trastorn del desenvolupament intel·lectual i el de la coordinació motriu, utilitzarem els senyals d'alerta segons l'edat.
- **Detecció precoç de cardiopaties congènites.** Un altre dels capítols destacats d'aquesta edició. Aquest apartat introdueix protocols per identificar cardiopaties congènites cianòtiques mitjançant l'oximetria de pols com a eina essencial, i el nou cribratge de malalties cardiovasculars amb risc de mort sobtada que inclou un qüestionari clínic i la realització d'un electrocardiograma de dotze derivacions als 10 anys. La detecció precoç d'aquestes condicions és crucial per millorar el pronòstic i reduir complicacions greus, i facilita una intervenció més eficaç i coordinada entre l'atenció primària i l'hospitalària.
- **Salut mental i benestar emocional.** Aquest capítol aborda l'augment de trastorns de salut mental durant la infància i l'adolescència, amb estratègies específiques per a la detecció precoç de senyals d'alerta, la intervenció primerenca i el suport psicosocial. Es fa una proposta de preguntes clau per fer una millor aproximació i detecció en l'àmbit de les consultes de pediatria d'atenció primària. El protocol promou la coordinació entre l'equip de pediatria, els serveis de salut mental i les escoles per assegurar una atenció integral.
- **Salut mediambiental.** Aquest apartat posa l'èmfasi en la importància d'un entorn saludable com a mesura de prevenció de malalties. Es revisen aspectes com l'exposició a contaminants, la qualitat de l'aire i el paper de les intervencions mediambientals en la promoció de la salut infantil. Es proposa utilitzar el *Full verd pediàtric*, amb unes preguntes clau a partir del primer mes de vida i fins als 12 anys, amb l'objectiu de prevenir i detectar els riscos mediambientals relacionats amb la salut.
- **Salut digital.** Es reconeix l'impacte creixent de les tecnologies digitals en la salut dels infants i els adolescents. Aquest capítol ofereix recomanacions per a l'ús responsable de les pantalles, la prevenció de l'addicció digital i la protecció davant del ciberassetjament. S'explora com cal valorar els senyals d'alerta en diferents etapes i com abordar l'ús de l'entorn digital. S'ofereix suport a les famílies amb la implementació de mesures concretes, com ara la redacció d'un pla de salut digital familiar.
- **Prevenció de l'obesitat i promoció d'hàbits saludables.** Aquest capítol s'amplia per incloure intervencions personalitzades en alimentació i activitat física.

A la part final del document s'inclouen unes taules pràctiques que recullen consells específics per edats en els àmbits següents: prevenció de riscos (alcohol, tabac i altres drogues), seguretat i prevenció de lesions, cura i higiene, alimentació, activitat física i ús de tecnologies de la informació i la comunicació (pantalles).

S'hi presenta un resum en format taula (quadre de visites i cribratges) amb totes les activitats que cal fer segons l'edat en les diferents visites pediàtriques, un total de setze. A més, s'hi inclouen les visites programades exclusivament per a la vacunació.

Aquest protocol redefineix els objectius de l'actual atenció primària pediàtrica que acompanya l'infant des del naixement fins a l'adolescència. Això inclou la integració d'un enfocament biopsicosocial que considera l'infant en el seu context familiar i comunitari. La formació continuada dels i les professionals serà un element clau per assegurar una implementació eficaç del protocol.

El protocol *Créixer amb Salut* està dissenyat per ser una eina dinàmica i flexible, capaç d'adaptar-se a les necessitats canviants i a les noves evidències científiques. La seva implementació anirà acompanyada d'una avaluació periòdica que permetrà ajustar i millorar les intervencions preventives i promocionals.

Agraïm la dedicació i la professionalitat de totes les persones expertes i col·laboradores que han fet possible aquesta actualització, i especialment a la coordinació de l'Agència de Salut Pública del Departament de Salut encapçalada per la Dra. Blanca Prats i la Sra. Anna Soler. El vostre esforç contribueix directament al benestar i a la salut dels infants i els adolescents de Catalunya.

La Societat Catalana de Pediatria reafirma el seu compromís de continuar treballant en benefici de la infància i l'adolescència, garantint una atenció pediàtrica de qualitat, equitativa i centrada en les necessitats dels infants i les seves famílies.

Bibliografia

1. Prats B, Soler A. Protocol d'activitats preventives i de promoció de la salut a l'edat pediàtrica: *créixer amb salut*. Barcelona: Departament de Salut; 2025. Accessible a la xarxa [Data consulta: 01-02-2025] Disponible a: <https://hdl.handle.net/11351/1197.2>
2. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya. Protocol «Créixer amb salut» d'activitats preventives i de promoció de la salut de 0 a 14 anys. [Nota de premsa]. Accessible a la xarxa [Data consulta: 01-02-2025] Disponible a: <https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/673542/salut-presenta-protocol-creixer-salut-dactivitats-preventives-promocio-salut-0-14-anys>